

**SPMN
2024
01**

A. HODNOTENIE NÁVRHOV Z DECEMBROVEJ SCHÔDZE NRSR

1. Vládny návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej – schválený

Odporúčanie: podporiť s úpravami

NRSR: prelomené veto prezidentky, prešetrovanie ústavnosti

2. Vládny návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 597/2003 Z. z. o financovaní základných škôl, stredných škôl a školských zariadení – schválený

Odporúčanie: podporiť

NRSR: návrh bol schválený

3. Návrh poslancov NRSR Polláka, Buža, Škopovej a Tanka na vydanie zákona o jednorazovom finančnom odškodnení osôb sterilizovaných v rozpore s právom – prvé čítanie

Odporúčanie: podporiť

NRSR: o návrhu sa nerokovalo

B. AKTUÁLNE NÁVRHY ZARADENÉ NA JANUÁROVÚ SCHÔDZU

1. Návrh skupiny poslancov Národnej rady Slovenskej republiky na vydanie zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 138/2017 Z. z. o Fonde na podporu kultúry národnostných menšín – prvé čítanie

ČPT: 155

Ide o tzv. malú novelu tohto zákona, ktorá prichádza do parlamentu ako súčasť väčšieho balíka zákonov v oblasti kultúry z dielne vládnych poslancov. Hlavným vecným spúšťačom tejto zmeny je potrebné vysporiadať sa s kultúrnymi potrebami novej, 14. národnostnej menšiny Slovenskej republiky – vietnamskej komunity.

Ponúknuté riešenie je navýšenie celkového rozpočtu Fondu o 500 tisíc eur (na 8,8 milióna eur). Navýši sa disponibilný objem financií pre samotný chod fondu, a to z 6 % na 7 %; vzhľadom na zmenu celkového rozpočtu je to navýšenie z 498 tisíc eur na 616 tisíc. Menšinové organizácie sa vedia dostať k pozostatku rozpočtu po odrátaní tejto sumy, ide o rekordných takmer 8,2 milióna eur. Vietnamci si z tohto môžu uplatniť nárok na 1,1 %, teda 90 tisíc eur. Po zmenách si polepší každá menšina, aj keď percentuálny podiel maďarskej a rómskej komunity v rozdelení klesne (z 53 % na 52,2 %, resp. z 22.4 % na 22,1 %). Vietnamci sa k peniazom vedia dostať až od roku 2025.

Ďalšou zmenou je jemné zvýšenie zastúpenia štátu v správnej rade Fondu. Doteraz nominovalo ministerstvo jedného z 15 členov, odteraz je pomer dvaja z 17. Nejde teda o výraznú zmenu.

Hodnotenie: Ide o zmenu, ktorá je v súlade s potrebou zaradiť vietnamskú komunitu do podporného systému Fondu. Vybrané riešenie je finančne veľkorysé, a rieši aj potrebu dofinancovania administratívy fondu. **Predložený návrh zákona preto odporúčame podporiť.** Upozorňujeme však na to, že v Pláne legislatívnych úloh vlády na rok 2024 sa nachádza zámer zrušenia tohto fondu formou zlúčenia s ostatnými umeleckými fondami. Avšak podľa najnovších informácií z rokovaní so splnomocnencom vlády pre národnostné menšiny vyšiel príslub, že fondy sa zlučovať nebudú. Napriek tomu odporúčame ostražito sledovať pozmeňujúce návrhy medzi čítaniami, aby sa do aktuálneho, obsahovo dobrého návrhu nemohol dostať prvok zrušenia samostatnosti Fondu.

2. Návrh poslancov NRSR Polláka, Buža, Škopovej a Tanka na vydanie zákona o jednorazovom finančnom odškodnení osôb sterilizovaných v rozpore s právom – prvé čítanie

ČPT: 64

Predmetom zákona je odškodnenie obetí nútenej sterilizácie. Návrh nadväzuje na ospravedlnenie vlády v rovnakej veci, vykonané v roku 2021. Pôvodný text legislatívneho návrhu spolukoncipovalo Ministerstvo spravodlivosti aj na báze aktuálnej úpravy Českej republiky v rovnakej veci. Návrh sa v predošlom parlamente dostal do druhého čítania, no nie ďalej, a do nového parlamentu je predložený s menšími zmenami.

Návrh sa týka najmä Rómok, ktoré podstúpili nelegálnu sterilizáciu medzi rokmi 1966 a 2004. Zákon definuje sterilizáciu v rozpore s právom pomerne široko, vrátane prípadov, keď de jure existuje súhlas dotknutej osoby so sterilizáciou, avšak súhlas bol vyjadrený pod tlakom, pod vplyvom udalostí alebo pod nesprávnym dojemom.

Suma odškodnenia je určená na úrovni 10 000 eur. O odškodnenie môžu požiadať nielen tie ženy, ktoré majú príslušnú dokumentáciu o vykonaní sterilizácie, ale aj tie, ktoré dajú čestné vyhlásenie o tomto fakte (a dokumentami nedisponujú). Toto ustanovenie je dôležité najmä vzhľadom na neúplnú dokumentáciu týchto prípadov (dlhý uplynulý čas, strata archívnej dokumentácie, úmyselná obštrukcia zo strany inštitúcií). Odškodnenie je jednorazové, a pri príprave žiadosti o neho majú ponúknuť súčinnosť viaceré štátne orgány, vrátane Úradu splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity.

Hodnotenie: Vzhľadom na skrivodlivosť smerom k ženám, ktoré museli zažiť nútenú sterilizáciu, považujeme tento návrh za dôležitý a vhodný. **Preto ho odporúčame podporiť.**

3. Návrh poslancov Petřík, Plavákovéj, Kleinert a Lackoviča na vydanie zákona o príspevku na predprimárne vzdelávanie dieťaťa – prvé čítanie

ČPT: 178

Tento návrh zákona od skupiny poslancov PS nadväzuje na podobný návrh predložený poslancom Valáškom v roku 2022. Predstavuje **nový príspevok na predprimárne vzdelávanie** dieťaťa, ktorý má nahradiť príspevok na starostlivosť o dieťa (zákon č. 561/2008 Z.z.), ktorý je momentálne takmer úplne nevyužívaný – poberá ho mesačne len 234 osôb. Dôvodom je, že sa do veľkej miery prekrýva s rodičovským príspevkom. Na neho však majú nárok všetci rodičia bez ohľadu na to, či pracujú alebo nie, a aktuálne má aj vyššiu sumu. Príspevok na starostlivosť o dieťa je navyše **financovaný z prostriedkov Európskeho sociálneho fondu**, čo nie je systémovým riešením.

Nový príspevok na predprimárne vzdelávanie dieťaťa by odstránil redundanciu a zefektívnil čerpanie príspevku. Naďalej by bol príspevok určený pre rodičov detí, ktoré sú zapojené do predprimárneho vzdelávania (či už v štátnej alebo súkromnej škôlke/jasliach). **Príspevok je podmienený tým, že rodič buď vykonáva zárobkovú činnosť**, alebo študuje. V porovnaní s príspevkom na starostlivosť by nový príspevok bolo možné poberať až dokým dieťa nedovŕši vek povinnej školskej dochádzky, nie len do veku troch rokov. Príspevok sa navýši až na **max. 450 €**, a mohli by ho poberať aj Ukrajinci, ktorým bolo poskytnuté dočasné útočisko.

Mnohé aspekty tohto návrhu zákona hodnotíme pozitívne. Umožniť ukrajinským matkám uchádzať sa o tento príspevok je, samozrejme, vítané a správne. Zvýšenie veku, dokedy je možné čerpať príspevok z 3 na 6 rokov, taktiež schvaľujeme. Vo všeobecnosti je dobré incentivizovať rodičov, nech zapájajú svoje deti do predprimárneho vzdelávania.

Je však známe, že kapacity materských škôl sú dlhodobo nedostačujúce. Príspevok by umožnil niektorým rodičom prihlásiť deti do súkromných škôlok, čím by sa čiastočne odbremenili štátne škôlky. Avšak treba podotknúť, že rozvinutá sieť súkromných škôlok existuje len vo veľkých mestách. Takéto opatrenie by mohlo čiastočne pomôcť nedostatku miest v škôlkach v Bratislave, ale vôbec sa tým nevyrieši situácia v menších obciach a v regiónoch. Štát by sa mal sústrediť na systematické navyšovanie kapacít, nie sa zbavovať povinnosti zaručiť predškolskú dochádzku tým, že prenesie zodpovednosť na súkromný sektor. Takýto prístup znevýhodňuje menej rozvinuté regióny, kde rodičia nemajú na výber medzi súkromnou a štátnou škôlkou.

Otázka predškolskej dochádzky je obzvlášť dôležitá v kontexte rómskej menšiny. Zapájanie rómskych detí do predškolského vzdelávania je kľúčový integračný nástroj, takže pri riešení problematiky škôlok je potrebné zvážiť dopad na túto menšinu. Príspevok je podmienený výkonom zárobkovej činnosti, tým pádom nebude možné

čerpať príspevok pre tých najviac ekonomicky marginalizovaných. Tým pádom sa stráca incentivizačný mechanizmus tam, kde ho najviac potrebujeme. Bolo by vhodnejšie, aby bolo čerpanie príspevku podmienené len tým, že dieťa navštevuje materskú školu.

Hodnotenie: Navrhnutý zákon je z hľadiska menší neutrálny. Nikomu neškodí, a čiastočne pomôže odbremeniť preťaženú sieť škôlok. **Preto ho navrhujeme podporiť.** Avšak zákon pomôže najmä pracujúcim rodičom z väčších miest. Tým sa míňa cieľu v miestach, kde je podpora predškolskej dochádzky najdôležitejšia – v regiónoch a v marginalizovaných rómskych komunitách.

4. Návrh skupiny poslancov Národnej rady Slovenskej republiky na vydanie zákona o školskom ombudsmanovi a o zmene a doplnení niektorých zákonov – prvé čítanie

ČPT: 162

Predložený návrh zákona z dielne klubu Slovensko (ex. OĽaNO) sa týka **obnovenia inštitútu školského ombudsmana**. Hoci agenda práv pedagogických a odborných zamestnancov v súčasnosti spadá pod sekciu regionálneho školstva ministerstva školstva, verejnosť na čele s pedagógmi upozorňuje na nedostatočnú pozornosť venovanú tejto problematike.

Situácia na slovenských školách je podľa viacerých štúdií mimoriadne kritická. Čím ďalej tým viac sa vyskytuje prítomnosť šikany, násilného správania, či pozitívny postoj k autoritárstvu, dogmatizmu, a pod. Práve tieto prejavy sú častokrát realizované vo vzťahu k menšinám, avšak ich rozsiahlosť už dávno presahuje medze príslušnosti k istej skupine. Aj na základe týchto zistení mnohí odborníci apelujú na nevyhnutnosť riešenia situácie, nakoľko je ohrozená bezpečnosť žiakov, študentov, ale aj zamestnancov škôl a iných školských zariadení. Pozícia školského ombudsmana funguje napr. aj v Českej republike, pričom jeho hlavnou úlohou je dohliadať na vytvorenie bezpečného prostredia a bezpečných vzťahov na školách, čím sa má aktívne predchádzať vzniku a šíreniu šikany.

Otázkou ostáva, či zriadenie, resp. znovuoobnovenie pozície školského ombudsmana bude skutočne efektívne riešiť kritickú situáciu na školách a či nepôjde len o vytvorenie ďalšieho inštitútu, ktorého kompetencie a pôsobenie sa bude prelínať s činnosťami iných zodpovedných orgánov v tejto oblasti. Bez jasnejších definovaní delenia kompetencií vnímame pozíciu školského ombudsmana ako **zmes agendy, ktorá v súčasnosti spadá pod regionálne školstvo a detského komisára**, z dôvodu čoho môže (a pravdepodobne aj bude) dochádzať k **duplicite výkonu funkcií**.

Hodnotenie: Nakoľko je situácia na školách mimoriadne vážna, odporúčame prijať také opatrenia, ktoré môžu pozitívne ovplyvniť budúci vývoj. Ak pedagógovia a verejnosť naliehajú na vytvorenie takéhoto inštitútu, myslíme si, že je namieste prekonzultovať ich požiadavku. Bude však nevyhnutné jasne zadefinovať a prerozdeliť kompetencie, aby školský ombudsman vedel naozaj efektívne zasahovať do riešenia problematiky. **Predložený návrh zákona jemne odporúčame podporiť**, hoci zastávame presvedčenie, že nepriaznivú situáciu na školách bude potrebné riešiť komplexnejšie a systematickejšie.

5. Návrh poslancov Národnej rady Slovenskej republiky Lucie Plavákovej, Zuzany Številovej a Tomáša Hellebrandta na vydanie zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov – prvé čítanie

ČPT: 160

Novela zákona z dielne poslankyň a poslanca PS upravuje zákon o pobyte cudzincov s cieľom **umožniť párom rovnakého pohlavia, ktoré uzavreli manželstvo alebo registrované partnerstvo v zahraničí, žiť spoločne na Slovensku**. Aktuálna právna úprava totiž neumožňuje manželom/partnerom rovnakého pohlavia z tretích krajín získať trvalý alebo prechodný pobyt na základe partnerského zväzku s občanom SR, keďže tento zväzok je v rozpore so zákonom o rodine.

Návrh zákona preto zavádza definíciu partnera, ktorá zahŕňa aj manželstvá/partnerstvá párov rovnakého pohlavia uzavreté v tretích krajinách (§ 2 ods. 10. konsolidovaného znenia). Partneri takto definovaní by získali nárok na trvalý pobyt na Slovensku na 5 rokov. Vypúšťa sa aj ustanovenie, ktoré povoľovalo policajtom zamietnuť žiadosť o trvalý pobyt v prípadoch, kedy manželstvo nebolo uzavreté podľa slovenského zákona o rodine.

Predkladatelia argumentujú, že hlavným zámerom tejto novely je eliminácia existujúcich diskriminačných prvkov v súčasnej legislatíve, ktoré vedú k porušovaniu základných práv a slobôd, a to najmä v oblasti práva na rodinný život. Táto argumentácia je v súlade s podnetom bývalej verejnej ochrankyne práv Márie Patakyovej, ktorá upozornila na nesúlad súčasnej právnej úpravy s ústavnými zásadami ochrany súkromného a rodinného života a zákazu diskriminácie¹.

Je dôležité zdôrazniť, že návrh zákona sa týka len úpravy pobytových práv a **nemá žiadny vplyv na definíciu manželstva v slovenskom právnom poriadku**. Jeho cieľom je jednoducho umožniť obom partnerom z párov rovnakého pohlavia, ktoré uzavreli manželstvo/partnerstvo v zahraničí, získať právo na pobyt na Slovensku.

Hodnotenie: Ide o nekontroverznú zmenu, ktorá neuškodí nikomu a sexuálnym menšinám zlepší život. Veríme, že zmena zákona by prispela k odstráneniu diskriminácie a posilneniu práv tejto menšiny, a preto návrh **odporúčame podporiť**.

---

¹ TASR, 29. 6. 2022 - "[Ústavný súd preskúma ústavnosť zákona o pobyte cudzincov](#)"

6. Návrh poslancov Národnej rady Slovenskej republiky Richarda Vašečku a Anny Záborskej na vydanie zákona, ktorým sa dopĺňa zákon č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov – prvé čítanie

ČPT: 43

Ide o ďalší návrh z dielne Kresťanskej únie, ktorý bol predložený už na konci minulého volebného obdobia. Návrh zákona novelizuje školský zákon s účelom ukotvenia princípu „rešpektovania práva rodičov zabezpečovať výchovu a vzdelávanie v zhode s ich vlastným náboženským a filozofickým presvedčením“ v ňom.

Prakticky ide o to, aby rodič mohol dať opt-out na tie časti výchovy a vzdelávania, ktoré nie sú v súlade s jeho vnútorným presvedčením. Primárny úmysel zákona je jasný z dôvodovej správy: „Návrh reaguje na prax, kedy sa rôzne organizácie, ale aj učitelia, snažia na školách prezentovať **kontroverzné myšlienky o sexualite**, s ktorými môžu mať mnohí rodičia problém.“ Škola by podľa návrhu mala nadobudnúť osobitnú povinnosť poskytnúť rodičovi informácie o výchove a vzdelávaní v oblasti sexuálneho správania, a to **vopred**. Škola potom vyzve rodiča k tomu, aby dal písomný informovaný súhlas so sexuálnou výchovou, takýto informovaný súhlas má tvoriť novú prílohu k zákonu.

Zákon dáva právo rodičovi podmieniť informovaným súhlasom vzdelávanie svojho dieťaťa aj „v inej oblasti, ktorú považuje za dôležitú z hľadiska jeho náboženského a filozofického presvedčenia“. Ak rodič informovaný súhlas neudelí, škola musí zabezpečiť „náhradnú činnosť“.

Návrh operuje jazykom ochrany detí, avšak skrýva v sebe reálnu hrozbu formou možnosti rodiča vyňať svoje deti zo vzdelávania v oblastiach, s ktorými filozoficky nesúhlasí. Je to problém aj pri primárnej oblasti tohto zákona (sexuálnej výchove), ale otvoriť dverka k ľubovoľným iným oblastiam v nesúlade s presvedčením rodiča, môže vyvolať obrovské problémy. Rodič by tak mohol svoje dieťa izolovať napr. od výučby o evolúcii, rovnoprávnosti, histórii 20. storočia a ďalších tém, ktoré môžu byť v očiach niektorých rodičov kontroverzné.

Hodnotenie: Navrhnutá úprava školského zákona je nevhodná, nakoľko dáva priestor rodičom ich deti odstrihnúť od tých častí výchovno-vzdelávacieho procesu, ktoré sa rodičovi ideologicky nepáčia. Vnímame to ako krok smerujúci k izolácii detí od dôležitých znalostí v oblasti sexuálnej výchovy, občianskej výchovy a ďalších. Zavedenie tejto úpravy by znamenal výrazný krok smerom k uzatváraniu našej spoločnosti do bublín. Návrh preto **odporúčame nepodporiť**.

7. Návrh poslancov Národnej rady Slovenskej republiky Anny Záborskej a Richarda Vašečku na vydanie zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 301/1995 Z. z. o rodnom čísle v znení neskorších predpisov – prvé čítanie

ČPT: 44

Ide o návrh zákona od poslancov Kresťanskej únie, ktorý bol v identickej forme predložený aj na konci minulého volebného obdobia. Predložená krátka novela sa týka zmeny označenia rodu resp. pohlavia v oficiálnych dokumentoch. Na to, aby si transrodový človek mohol zmeniť označenie pohlavia v dokumentoch (z F na M a naopak), potrebuje najprv zmeniť rodné číslo. V aktuálne platnom zákone týkajúceho sa zmeny rodného čísla sa uvádza, že „ministerstvo vykoná na požiadanie zmenu rodného čísla na základe **lekárskeho posudku** o zmene pohlavia osoby“.

Autori predloženého návrhu vidia v takejto formulácii problém, keďže zákon nikde bližšie nešpecifikuje výraz lekárskeho posudok. Novelou chcú zdefinovať (resp. predefinovať) význam tohto výrazu a tým zabezpečiť, aby bolo možné zmeniť rodné číslo len v prípade, ak je vydaný lekárskeho posudok, ktorý potvrdzuje, že pohlavie, ktoré má daná osoba v oficiálnych dokumentoch nie je v súlade s jej „skutočným biologickým pohlavím“. Podľa návrhu by malo ministerstvo odteraz vykonať zmenu rodného čísla „na základe lekárskeho posudku o zmene nesprávne určeného pohlavia osoby preukazujúceho **na základe genetického testu** správne určenie pohlavia osoby“.

Hodnotenie: Navrhnutá nová definícia sa javí byť veľmi rigidná. Aby bol žiadateľ alebo žiadateľka o zmenu úspešný/á, lekárskeho posudok by musel na základe genetických testov usúdiť, že v minulosti došlo k nesprávnemu určeniu pohlavia/rodu danej osoby. **Prakticky by to znamenalo znemožnenie administratívnu zmenu rodu resp. pohlavia na iné, ako genetické pohlavie, s ktorým sa daný človek narodil.** Tento návrh je preto zbytočne striktný a diskriminačný voči transrodovým ľuďom, ktorí svojou zmenou rodu nikoho neohrozujú a ani nijako inak negatívne neovplyvňujú život majority. V kontexte nedávnych pozitívnych administratívnych zmien týkajúcich sa zmeny pohlavia/rodu by bolo podporenie tohoto návrhu len chybným krokom späť. Preto **odporúčame návrh nepodporiť.**

8. Návrh skupiny poslancov Národnej rady Slovenskej republiky na prijatie uznesenia Národnej rady Slovenskej republiky k porušovaniu základných práv a slobôd z dôvodu rasy, farby pleti a príslušnosti k národnosti či etnickej skupine garantovaných Ústavou Slovenskej republiky a medzinárodnými zmluvami

ČPT: 68

Návrh skupiny poslancov NR SR na prijatie uznesenia k porušovaniu základných práv a slobôd má vo svojej samotnej formulácii anachronistickú formuláciu o farbe pleti. Pričom stále platný zákon 365/2004 má oveľa komplexnejšie a detailnejšie taxatívne vymenovanie dôvodov, prečo môžu byť občania SR obeťami porušovania ich základných ľudských práv.

Samotné uznesenie pôsobí mäťúco vzhľadom na existujúcu participáciu SR v medzinárodných dohodách týkajúcich sa pravidelného reportovania stavu dodržiavania aj iných práv a slobôd na Slovensku ako tých, o ktorých hovorí predmetné uznesenie. Možným zmyslom tohto uznesenie je zaviazať vládu vypracovať pravidelný komplexný odpočet dodržiavania ľudských práv. Vzhľadom na to, že v SR momentálne nie je štátna inštitúcia, ktorá by bola jednoznačne zodpovedná za ľudsko-právnu agendu, sa požiadavka poslancov NR SR smerom k Vláde o poskytnutie komplexného odpočtu zdá byť legitímna.

Hodnotenie: Vzhľadom na obmedzený rozsah uznesenia odporúčame formuláciu uznesenia rozšíriť tak aby zahŕňala aj ostatné skupiny, tak aby boli v súlade s Antidiskriminačným zákonom (365/2004 Z.z.) v prípade, že cieľom je skutočne vládu zaviazať k pravidelným odpočtom odporúčame túto požiadavku explicitne zdefinovať v uznesení. Takže po rozšírení a jasnejšej formulácii uznesenie **odporúčame podporiť s úpravami.**